

Den 2. februar 2024
FVM 330

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens forslag til gennemførelsesforordning om undtagelse fra Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2115 for så vidt angår anvendelsen af kravene for God Landbrugs- og Miljømæssig stand (GLM) 8 for året 2024 (komitesag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsat forslag til gennemførelsesforordning om undtagelse fra Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2115 for så vidt angår anvendelsen af krav for God Landbrugs- og Miljømæssig stand (GLM) 8 for året 2024 (komitesag). Forslaget omhandler en mulighed for, at medlemsstaterne midlertidigt i 2024 kan vælge at træffe beslutning om at give undtagelse ved opfyldelsen af kravene om God Landbrugs- og Miljømæssig stand på landbrugsarealer (GLM) i 2024. Det gælder for kravet GLM 8 om opretholdelse af ikke-produktive landskabstræk og områder. Hvis forslaget vedtages, vil det bero på en selvstændig national beslutning, hvorvidt undtagelsen skal anvendes nationalt f.eks. i Danmark. Forslaget forventes ikke i sig selv at påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark. Forslaget forventes sat til afstemning i Komiteen for Den Fælles Landbrugspolitik den 5. februar 2024. Regeringen agter at støtte forslaget.

Baggrund

Kommissionen har fremsat udkast til forslag til gennemførelsesforordning om undtagelse fra Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2115 for så vidt angår anvendelsen af visse krav for God Landbrugs- og Miljømæssig stand (GLM) 8 udelukkende for året 2024.

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 148, stk. 1 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2115.

Forslaget behandles i en undersøgelsesprocedure i Komiteen for Den Fælles Landbrugspolitik. Afgiver komitéen en positiv udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver komitéen en negativ udtalelse med kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen ikke forslaget, idet Kommissionen inden for to måneder kan forelægge komitéen et ændret forslag eller inden for en måned kan forelægge forslaget for appeludvalget. Afgives der ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal, kan Kommissionen vedtage forslaget/inden for to måneder forelægge komitéen et ændret forslag eller inden for en måned forelægge forslaget for appeludvalget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en negativ

udtalelse om forslaget, kan Kommissionen ikke vedtage forslaget. Afgiver appeludvalget med kvalificeret flertal en positiv udtalelse, vedtager Kommissionen forslaget. Afgiver appeludvalget ikke nogen udtalelse med kvalificeret flertal kan Kommissionen vedtage forslaget.

Forslaget forventes sat til afstemning i Komiteen for Den Fælles Landbrugspolitik den 5. februar 2024.

Formål og indhold

Kommissionen foreslår, at medlemsstaterne skal have mulighed for at fravige visse krav for God Landbrugs- og Miljømæssig stand (GLM) for at håndtere de udfordringer og usikkerheder, som landbruget står overfor bl.a. som følge af sidste års usædvanlige vejrforhold med tørke og oversvømmelser på tværs af medlemsstaterne, vedvarende høje energipriser som følge af Ruslands krig i Ukraine og inflation samt fald i landbrugernes indkomst senest bl.a. fald i kornpriserne.

GLM 8-kravet har til formål at forbedre biodiversiteten på bedrifterne. GLM 8-kravet indeholder fire delkrav, hvoraf det udelukkende er delkrav om mindsteandel af ikke-produktive elementer og arealer på bedriftens omdriftsarealer, der er omfattet af forslaget. Medlemsstaterne har hidtil haft mulighed for at implementere dette delkrav via tre modeller:

- Model 1 (basismuligheden) medfører, at mindst 4 pct. af omdriftsarealet på bedriftsniveau afsættes til ikke-produktive arealer og landskabstræk, herunder braklagt jord.
- Model 2 (top op til bio-ordninger) medfører, at landbrugeren kan opfylde GLM 8 kravet ved at afsætte mindst 7 pct. af omdriftsarealet på bedriftsniveau til ikke-produktive arealer og landskabstræk, herunder braklagt jord, under en udvidet bio-ordning. I det tilfælde nedsættes andelen til opfyldelse af GLM 8 kravet fra 4 pct. til 3 pct., så der er mulighed for at få støtte til den ekstra ene procent under bio-ordningen.
- Model 3 (efterafgrøde og kvælstoffikserende afgrøder) medfører, at mindst 7 pct. af omdriftsarealet på bedriftsniveau udlægges med efterafgrøder eller kvælstoffikserende afgrøder dyrket uden brug af plantebeskyttelsesmidler, hvoraf 3 pct. skal være braklagt eller ikke-produktiv jord.

Danmark har valgt at implementere GLM 8 kravet via model 1 og 2.

Kommissionens forslag indebærer mulighed for, at medlemsstaterne kan vælge at træffe beslutning om, at GLM 8 delkravet vedrørende mindsteandel af ikke-produktive elementer og arealer på bedriftens omdriftsarealer endvidere kan opfyldes ved, at 7 pct. af omdriftsarealet på bedriftsniveau afsættes til:

- ikke-produktive arealer og landskabstræk, herunder braklagt jord og/eller
- kvælstoffikserende afgrøder og/eller
- efterafgrøder.

For kvælstoffikserende afgrøder og efterafgrøder gælder, at de skal være dyrket uden brug af plantebeskyttelsesmidler. Samtidig skal medlemsstaterne anvende en vægtningsfaktor på 0,3 for efterafgrøder (som følge af den begrænsede biodiversitetseffekt ift. ikke-produktive arealer og kvælstoffikserende afgrøder).

Støtteberettigede aktiviteter under bio-ordninger og andre miljø- og klimaordninger forbliver uændret ved anvendelse af undtagelsesmuligheden.

Forordningen er gældende fra dagen efter offentliggørelsen i EU-Tidende med tilbagevirkende kraft til 1. januar 2024. Medlemsstatens beslutning om at anvende undtagelsen skal meddeles Kommissionen senest 15 dage efter ikrafttræden af forordningen. Medlemsstaterne skal endvidere efterfølgende rapportere til Kommissionen om omfanget af anvendelsen af undtagelsen

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets skal ikke udtale sig om forslaget.

Nærhedsprincippet

Forslaget vurderes at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet det reviderer eksisterende EU-lovgivning.

Gældende dansk ret

Den fælles landbrugspolitik reguleres af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2115 og Lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. (Lov nr. 407 af 25. april 2023). Hertil kommer Bekendtgørelse om konditionalitet for 2024 (BEK nr. 1520 af 8. december 2023).

Konsekvenser

En vedtagelse af forslaget kan medføre behov for tilpasning af dansk lovgivning, hvis der efterfølgende træffes beslutning om at anvende muligheden for at fravige GLM 8 kravet for 2024 i Danmark.

Kommissionens forslag har i sig selv ingen statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget. En eventuel beslutning om at gøre brug af undtagelsesmuligheden må dog forventes at medføre statsfinansielle og administrative konsekvenser. Det samme gælder for så vidt angår de samfundsøkonomiske konsekvenser. En eventuel beslutning om at gøre brug af undtagelsesmuligheden vil kunne have positive erhvervsøkonomiske konsekvenser.

En vedtagelse af Kommissionens forslag forventes ikke i sig selv at have effekt på beskyttelsesniveauet i Danmark og EU, da det vil afhænge af medlemsstaternes anvendelse.

Høring

Sagen har været i høring på høringsportalen.

Landbrug & Fødevarer støtter forslaget og anerkender Kommissionens hensigt om at give de europæiske landmænd en øget fleksibilitet til at leve op til GLM 8-kravet for derved bedre at kunne klare de udfordringer og usikkerheder, som de står overfor. Som en fuldt integreret del af europæisk landbrug er det en situation, som danske landmænd også står i. I forhold til det konkrete forslag, som Kommissionen har fremlagt, så er det for langt hovedparten af de danske landmænd i første række muligheden for at kunne medregne efterafgrøder, der er interessant. Men det er her en helt afgørende forudsætning, at de forskellige typer af obligatoriske efterafgrøder (herunder ikke mindst pligtige efterafgrøder og husdyr-efterafgrøder), kan anvendes til at leve op til kravet. På baggrund af Landbrug & Fødevarers tolkning af forslagets ordlyd må den logiske konsekvens være, at det er muligt, men der opfordres til, at der skabes fuld sikkerhed for, at det er tilfældet.

I forhold til forslaget om at kunne medregne kvælstoffikserende afgrøder, der er dyrket uden brug af plantebeskyttelsesmidler, så vil det sandsynligvis især være interessant for økologiske landmænd, og dermed understøtte deres økonomi i en presset periode. Relevansen afhænger dog blandt andet af, hvorvidt det giver problemer i forhold til udnyttelsen af bioordningen for varieret planteproduktion. Dermed understreges det også, at forslagets relevans afhænger af de detaljerede tolkninger på dette og en række andre områder.

Det bør i forlængelse heraf bemærkes, at danske landmænd med måske et par enkelte undtagelser er de eneste, der i 2023 har skullet leve op til kravet om udtagning af fire procent ikke-produktive arealer og elementer. Det skyldes, at stort set alle andre medlemsstater udnyttede muligheden for at undtage for kravet. Det vil efter Landbrug & Fødevarers opfattelse være urimeligt, hvis danske landmænd for andet

år i træk ikke får mulighed for at udnytte en øget fleksibilitet, som Europa-Kommissionen tilbyder. I overvejelserne om hvorvidt muligheden for at udnytte den øgede fleksibilitet i Danmark bør det også inddrages, at forslaget efter Landbrug & Fødevarers vurdering vil føre til en højere udnyttelse af bioordningen for "biodiversitet & bæredygtighed". Det skyldes, at det må forventes, at de ikkeproduktive arealer, der er etableret i 2023 til opfyldelse af fireprocentskravet, med dette forslag vil blive erstattet af efterafgrøder, der derfor i stedet vil indgå i bioordningen. Endelig skal det understreges, at det haster med en dansk beslutning, da årets ansøgningsrunde åbnede den 1. februar. Hvorvidt, GLM 8-kravet kan opfyldes helt eller delvist ved hjælp af efterafgrøder eller ej, er således en helt central og nødvendig viden for alle ansøgere.

Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark og Danmarks Biavlerforening har afgivet fælles høringssvar. Foreningerne støtter ikke forslaget, og opfordrer til, at den oprindelige danske implementering fastholdes med baggrund i:

GLM 8 bidrager kravet til sikring af en økologisk infrastruktur i det ellers så naturfattige, danske landbrugsland. En struktur, der ud over at opbyde egnede yngle- og fødesøgningsmuligheder for agerlandets fugle og vildt også bidrager til understøttelse af den funktionelle biodiversitet i det hele taget. Det gælder ikke mindst spredning og fastholdelse af nytteorganismer som bestøvere og organismer, der udfører biologisk kontrol med skadevoldere (og derved i tilgift nedbringer behovet for brug af pesticider på de tilgrænsende markflader),

Gennemførelsen af kravet i Danmark i 2023 har ikke haft synlig effekt på landbrugets økonomi jævnfør Landbrugets Økonomi 2023, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet.

Landbruget har fra starten i 2023 tydeligvis taget kravet til sig og allerede indarbejdet udlægningen af brak m.v. i markplanerne for 2024. Det vil være kompliceret i f.t. planlægningen at geninddrage områderne – og formentlig blive lige så kompliceret at udtage dem igen, når det bliver aktuelt i 2025,

Udtag af de 4 pct. omdriftsjord har også en miljøeffekt, da der ikke må udbringes gødning og sprøjtemidler på dem - tvært imod kan de udtagne jorde opfange begge dele, hvis de anlægges som barrierer i f.t. vandveje og naturområder.

Udtag af mere varig karakter har desuden en klimaeffekt, dels som følge af binding af CO₂ i rodnet og vedmateriale, dels i det omfang udtagningen sker med optimering af markdriften for øje, så unødige kørsel og vendinger i hjørner og kiler undgås. Desuden vil en national slingrekurs over for GLM 8 kravet være ødelæggende for tilliden til fremtidige grønne tiltag under den fælles landbrugspolitik.

Bæredygtigt Landbrug støtter forslaget og finder, det bør implementeres i Danmark henset til følgende: Kornproduktionen i Danmark faldt 25 pct. i 2023 og havnede på 7,1 mio. tons. Det er 23 pct. under normalhøsten på 9,3 mio. tons og den laveste kornproduktion siden tørkeåret 2018. Ved normalhøst forstås gennemsnittet af 2013-2022. Tørke i en del af vækstperioden gav lave gennemsnitsudbytter, og et vigende kornareal bidrog yderligere til faldet i høstresultatet. Også raps og bælgssæd blev ramt af det dårlige vejr. Rapsproduktionen faldt 7 pct. i 2023, og bælgssæd faldt 22 pct. på trods af stigende arealer med begge afgrøder.

Dertil kommer, at 2023 har været meget nedbørsrigt og en del vintersæd er hårdt ramt af efterårets og vinterens store nedbørsmængder og oversvømmelser. Danske landmænd er, ligesom kollegaerne i de øvrige medlemsstater, økonomisk hårdt ramte af de lavere kornpriser og høje renter.

Den faglige begrundelse er derudover, at de danske landmænd normalt opnår meget høje hektarudbytter med et begrænset input af hjælpestoffer som gødning og planteværn i forhold til kollegaerne i EU. Da mange landmænd allerede har udlagt arealer til 4 pct. brak og da modydelsen er et øget areal med bælgssæd, der ikke lader sig gøre fordi mange jordtyper er uegnede sammenholdt med, at der er mangel på udsæd på grund af vejret i fjor, foreslår Bæredygtigt Landbrug, at danske landmænd i 2024 får frit valg mellem de nugældende regler og Kommissionens fremsatte forslag.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være opbakning blandt medlemsstaterne til forslaget.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er opmærksom på de udfordringer og usikkerheder, som landbruget i EU står over for. Regeringen finder, at det er vigtigt at fastholde den grønne omstilling af europæisk landbrug, hvorfor regeringen lægger vægt på, at undtagelser fra kravet under den fælles landbrugspolitik alene bør være af midlertidig karakter. Regeringen lægger vægt på, at det er frivilligt for medlemsstaterne at anvende undtagelsen, således at der kan tages hensyn til nationale forhold. Hvis forslaget vedtages, vil det bero på en selvstændig national beslutning, hvorvidt undtagelsen skal anvendes nationalt f.eks. i Danmark. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.